Num: 34.

GAZETA WARSZAWSKA.

WE SRZODĘ DNIA 27. KWIETNIA ROKU 1774.

Z Warſzawy dnia 27. Kwietnia.

Dnia onegdayſzęgo, Ciało ś. p. Imci Pana Woiewody Rawſkiego, wieczorem przewiezione i włożone ieſt do grobu w Kościele Ichmć XX. Kapucynów tuteyſzych; gdzie nazaiutrz przy licznym zgromadzeniu Duchowieńſtwa i Pańſtwa tu przytomnego, wſpaniałe odprawiły ſię Exekwie. Gwardya tak Koronna, iako i Litewſka, z ręczney ſtrzelby ſtrzelaniem; tudzież Altylerya z armat, oſtatnią przyſługę zmarłemu czyniły, iako Generałowi Inſpektorowi Piechoty Koronney. Mſzą czytaną miał Imć Xiądz Nuncyuſz Stolicy Apoſtolſkiey; Wielką zaś Biſkupim obrządkiem śpiewał J. Xiądz Biſkup Poznańſki Paſterz naſz Kanclerz Wielki Koronny.

W przeszłą Niedzielę Imść Pan *Tyzenhauz* Podskarbi Litewski prezentował Królowi Iegomości P. N. Mił: Imci Pana *Paca* Pisarzewica Litewskiego; który po śmierci Oyca swego pozostały Order *Orła białego* złożył w ręku Nayiaśnieyszego Pana.

Z LITWY.

Z Wilna dnia 18. Kwietnia.

Dnia wczorayszego, w Kościele Katedralnym tuteyszym, odprawiła się Installacya Imci Xdza *Wirpszy* Kanonika Smoleńskiego, na Koadiutoryą Kanonii Katedralney Wileńskiey; którego za Koadiutora do tey Kanonii przybrał sobie Imć X. *Wodziński* Biskup Smoleński.

Imć Pan *Rzewski* Generał i Komędant Woysk *Rossyiskich* z całym swoiw Dworem przeniosł się z Pałacu Imści Pana Kasztelana Wileńskiego do *Pioromontu*, na letnią rezydencyą.

Z Mińska d. 15. Kwietnia.

Trybunał tuteyszy, podług zwyczaiu, Sądy swoie odprawuie. Sądzi się teraz sprawa Imci Pana *Koszczyca* z Kredytorami. Delegaci od tegoż Trybunału do Maiestatu, w tych dniach do Warszawy wyiachać maią.

Z Gdańska d. 22. Kwietnia.

W przeszłym tygodniu płacono tu za Łaszt pszenicy złł: 175. aż 291. za żyto złł: 150. aż 160. za groch złł: 150, a za ięczmień złł: 95. naywyżey.

Z Wiednia dnia 3. Kwietnia.

Wprzszłą niedzelę i przez cały ten wielki tydzień, Dwór nasz na zwykłe Kościelne nabożeństwo i obrzątkach ugęszczać niezaniedbał. W wielki czwartek w Kościele Oycow *Augustyanow* cały Dwor Wielkonocną przyimował S. Komunią. Tegoż dnia, po nabożeństwie, Cesarz Imć umywał nogi 12. Ubogim starcom, których lata zniesione w iedno wynosiły liczbę 1051. Pomagał Cesarzowi Imci tey pobożney usługi Arcy-Xiąże *Maxymilian*. Arcy-Xiężniczka Ieymć *Marya Anna*, w przytomności Cesarzowey Ieymci Matki swoiey, umywała nogi 12. Ubogim Niewiastom; których lata zniesione w iedno wynosiły lat 1005. Po skończonym tym obrządku Cesarstwo Ichmć służyli do stołu pomienionym ubogim.

Z ANGLII.

Z Londynu d. 18. Marca.

Wszyscy ciekawie obrocili oczy na sprawę *Amerykańską*, iak też zakończona będzie. Ieśli Parlament nasz zechce postępować łagodnie? bać się potrzeba, aby nieutracił zwierzchności nad owemi Osadami;

ieśli zaś surowo? nieobeydzie się bez znacznego uszczerbku dochodow i maiątkow naszych, przez upadek handlu. I ta to iest naypewnieysza szkoda, na którą naraziemy się za uczynionym pierwszym krokiem, w zatrzymywaniu okrętow należących do Obywatelow *Ameryki północney*, lub w przerwaniu handlu ich. Krom tego ich siły, i ninieyszy stan w którym się znayduią, skutek pomienionego zamysłu bardzo trudnym czynią. Ieżeli zaś zniszczony będzie handel na towary w Kraiu robione; niemożna się spodziewać, aby kiedy przyszła owa pożądana chwila, którey-by Korona wyszła z długów licznych; iakie są przyczyną, ieżeli nie iedyną, tedy przynaymniey naywiększą tak upadku rękodzieł i handlu, iako też niedostatku uciążaiącego wielką liczbę Obywatelow, i przymuszaiącego ich do szukania chleba w innych Kraiach; przez co nietylko prożnować muszą Warstaty, i upadać rzemiosła kraiowe, ale też przez umnieyszenie Obywatelow, umnieysza się liczba trawiących w Kraiu dochody swoie, nie bez oczywistego z oboiey miary Kraiowego uszczerbku. Uwagi te są bardzo sprawiedliwe: ile obeyrzawszy się na ów sposob, który długi nasze urosły do wielkości tey, w którey są dzisiay. Po śmierci Króla *Guilhelma* Roku 1702 mieliśmy długu na 16 Millionow funtow Sterlingow. A gdy woyna się ciągneła za Panowania Królowy *Anny*, długi nasze do Roku 1715 przyrosły 39 Millionami i wyniosły z poprzedzaiącemi 55 Millionow. Spodziewano się znacznego ich zmnieyszenia w czasie trwaiącego przez lat 24 pokoiu, gdy Urząd Ministra sprawował Kawaler *Robert Walpole*; ale niewięcey przez ów czas ich spłacono, nad 8 millionow: zostało tedy długu 47 millionow. Gdy w Roku 1739 rozpoczęła się znowu Woyna, do zaciągania pieniędzy nas przymusiła tak, że przez ów czas pomnożone są długi nasze do 78. Millionow. P. *Pelham* korzystaiac 28. lat pokoiu, zmnieyszył owe długi sześcią Millionami; ale woyna w Roku 1756. zaczęta, która się nieskończyła, aż w Roku 1762. wprawiła nas w tak cięszki niedostatek, żeśmy do długu starego zaciągnąwszy nowego na 78. Millionow, zostali winni na 150. Millionow. Od tego długu roczną prowinzyą płacąc po pół-czwarta od sta, wynosi 5. Millionow; a co naygorsza, że te pieniądze po wię-

kſzey części za granice idą. Dla zebrania, tedy corocznie tych 5. Millionow, muſiemy używać ſpoſobow rozmaitych, które niezmiernie pomnażaiąc cenę pierwſzych nawet do życia potrzeb, to ſprawuią, że Rzemieślnicy ledwo z ſwey pracy wyżywić ſię mogą.

Z SZWECYI.

Z Sztokolmu dnia 15. Marca.

Baron *Iakub Magnus de Sprengtporten* Generał *Lieutenant* Woyſk I. K. Mci, Kommandor Wielkiego Krzyża *Orderu Miecza*, Generał naywyżſzy Iazdy lekkiey, Pułkownikowſtwo Gwardyi, naybliżſzą ſtraż przy Królu trzymaiący, złożył w ręce Iego Kr: Mści; który Urząd będzie odtąd przyłączony do Korony. Z tey okoliczności, Chorągwie pomienioney Gwardyi z Pałacu przerzeczonego Generała, poprzenoſzone są do Zamku dnia 12. tego mieſiąca; którego też dnia wſzyſcy teyże Gwardyi Officyerowie mieli ſzczęście prezentowania ſię Królowi Iegomości, iako ſwemu *Szefowi*. Chcąc zaś Król Jmć, aby Baron *de Sprengtporten* z ſwego uſtąpienia Pułkownikowſtwa żadnego nieponoſił uſzczerbku, wyznaczył mu penſyą i upewnił dla niego urząd Generała Lieutenanta, przydawſzy mu do tego lenność na ſwych Krolewſkich dobrach w *Finlandyi*; w ktorym też Kraiu twierdze wſzyſtkie pod iego poddał dozor.

Imć P. *de Visme*, Poſeł Extraordynaryiny od Angielſkiego do naſzego Dworu, przybył tu ongi. Pan *Hoffman* Syndyk Nauki Lekarſkiey mianowany ieſt Lekarzem Krolowy Ieymości Wdowy. Akademia nauk, za poprzedzonym roztrząſnieniem machiny od Wieśniaka iednego wynalezioney, do uprzątania kamieni z pol i roli, uznała ią być użyteczną, a tym ſamym wygodnieyſzą, że ieſt proſta i mało co koſztuiąca; za co Wynalezcy przyſądziła 300. talarow nagrody.

Pracuią tu uſtawicznie około namiotow, i innych potrzeb dla Regimentow, maiących popis ſwoy odprawować; tudzież Magazyny zakładaią dla tychże.

Towarzyſtwo *Indyiſkie* dnia 11 Kwietnia w *Gotemburgu* ma na przedaż wyłożyć towary ſwoie z dwu okrętow; z iednego *la Louise Ubrigue*, drugiego *le Chateau de Stockholm* zwanych. Są to pozoſtałe towary z przeſzło-rocznych targow; miedzy ktoremi naywięcey znayduie ſię *Herbaty*, *Porcellany* i Materyi pół-iedwabnych

Num: 34.

SUPLEMENT

DO GAZETY WARSZAWSKIEY.

WE SRZODĘ DNIA 27. KWIETNIA ROKU 1774.

Z Konſtantynopola dnia 17. Lutego. Po przeſzłych odmianach w rozmaitych znacznieyſzych Urzędach za teraznieyſzego Panowania; zaſzły tu ieſzcze nowe: *Oſman Effendi*, Wielki Dozorca ceł, ſtracił ſwoią doſtoyność, niedawno otrzymaną, bo prawie przed ſamą śmiercią przeſzłego Ceſarza, *Hahil-Aga*, dawnieyſzy Rządca *Galaty*, przedmieścia tak zwanego, naſtąpił po nim. P. *Caragia*, pierwſzy *Dragomar*, czyli Tłumacz *Porty*, złożony ieſt z Urzędu, a na iego mieyſce wzięty ieſt Pan *Aleco*; wſzakże po danym naprzód doſtatecznym doświadczeniu złotopłynney ſwoiey wymowy. *Taher-Aga* Dozorca dawnieyſzego *Monopolium* Tabaki, ktòry z rozkazu Ceſarſkiego wzięty był w areſzt, iuż ieſt puſzczony na wolność, z wielkim wſzytkich (mianowicie nieprzyiacioł iego, którzy go chcieli z gruntu ohydzić dziſieyſzemu Sułtanowi) podziwieniem włożono nań iednak ten obowiązek, aby ſwoim koſztem pogorzały Pałac, w którym ſię mieścił Garnizon Ianczarſki, na nowo wyſtawił. Lecz że ten umiał dobrze korzyſtać z przeſzłego Urzędu ſwego, i do znacznych bogactw przyſzedł; tego obowiązku niema ſobie za karę, ale ieſzcze za łaſkę.

Kaimacan zdaie ſię być w wielkiey łasce u Ceſarza: który dnia 5. tego mieſiąca, poſłał mu *Kaſtan* i *Teſtir Mukiez*, czyli pełnomocność do czynienia tego wſzytkiego, co mu ſię będzie zdawało z pożytkiem Państwa; z tym przyrzeczeniem, że żadney w ſwych poſtępkach przeſzkody nie dozna. *Reis - Effendi*

Minifter w fprawach zagranicznych i *Teftendar* Wielki Podfkarbi potwierdzeni są na fwych Urzędach.

Z Lizbony dnia 1. Marca. Królowa Ieymć po ośmio-krotnym upufzczeniu krwie, zaczyna przychodzić do zdrowia, i fpodziewamy fię, że wkrótce będzie mogła powrócić do tey Stolicy.

Z Londynu dnia 20. Marca. Przybył tu Bat pocztowy z *Bengal* i z *Madrafs* z liftami do Towarzyftwa *Indyifkiego*. Lifty z *Bengal* pifane donofzą Towarzyftwu, że gdy *Rajo Bulwantzingue* umarł; Syn iego Towarzyftwu *Indyifkiemu* ofiarował w podarunku 500,000. funtow fterlingow, aby mogł być Naftępcą iego; tudzież obowiązał fię do płacenia Towarzyftwu roczney daniny 400,000. funtow fterlingow, ieśliby podięło fię bronić go od napaści *Mogola* i *Nababa Suja-Dula*. Lifty zaś z *Madrafs* uwiadomiaią, że Woyfko Towarzyftwa *Indyifkiego* pod rządem Generała *Smith* wzięło *Tonjoure*; gdzie znalazło znaczne fkarby, przez co *Nabab Arkotfki* ieft teraz w ftanie wypłacenia Towarzyftwu długu zaległego na półtora Milliona. Z tychże liftow dowiedziało fię wzmiankowane Kupieckie Towarzyftwo, że wfzytkie iego Okręty fzczęśliwie na mieyfcach zamierzonych ftaneły; wyiąwfzy tylko okręt *Mansfield*, który zatonoł w *Bengal*; ale towary uratowane fą zupełnie.

Z Paryża dnia 25. Marca. Pan *Commerfon* Lekarz Botanifta i Fizyk I. K. Mci, w fwey umieiętności bardzo biegły, z Panem *Bongainville* będąc od Dworu wyflanym w Północne Kraie, dla czynienia obferwacyi rozmaitych, zoftał fię potym w *l'Isle de France* i tam umarł: ale przed fwym wyiazdem u Pana *de Vachier* Lekarza przyiaciela fwego zoftawił zapieczętowany Teftament; ktory za odebraną o iego śmierci wiadomością, otworzony ieft, i w nim znaleziono niektóre godne wiadomości powfzechney ofobliwości:

„ Ia *Filibert Comerfon* Lekarz &c. znayduiąc fię w zupeł-
„ nym zdrowiu, i całości wfzytkich zmyflow, przy zdrowym
„ rozumie i pamięci, dobrowolnie bez żadney namowy czy-
„ nię i pifzę własną ręką rozporządzenia oftatniey woli mo-
„ iey, które chce aby fkutek fwoy wzięły; ieśliby śmierć przy-

„ rodzona, albo przypadkowa niedozwoliła mi obſzernieyſze-
„ go napiſać Teſtamentu.

„ Proſzę Twórcę moiego BOGA, aby na łono ſwoie przy-
„ iąć raczył ſzlachetnieyſzą połowę moię, to ieſt duſzę; którą
„ tchnieniem nieśmiertelności ſwey ożywić raczył. Druga zaś
„ połowa moia ſkazitelna, to ieſt ciało, chce, aby było oddane
„ tey, z którey ieſt uczynione ziemi; względem którego ta-
„ kie czynie rozporządzenie: ieżeliby mnie śmierć zaſko-
„ czyła na takim mieyſcu, na którymby ciało moie dla ludzi
„ żyiących użytecznym być niemogło; aby po wypłynionych
„ 48. godzinach, było pogrzebienie w ziemi bez żadney oka-
„ załości, w proſtey koſzuli i bez truny. Ieśli zaś umrę w
„ Mieście takim, w którymby była ſzkoła Lekarſka i Cyruli-
„ cka; tedy chcę, aby ciało moie do pobliżſzey Anatomiczney
„ Sali zanieſione było i tam po wyſzłych 48. godzinach było
„ na drobne cząſtki rozebrane dla powſzechney nauki. Pro-
„ ſzę zaś *Profeſsora* Anatomii, aby po ſkończoney *demonſtracyi*,
„ kazał kunſztownie ſpoić kości moie, któreby na zawſze mo-
„ gły być widzialne wſzytkim, a to z tego pragnienia, które
„ mam przez całe życie moie, abym Towarzyſtwu ludzkiemu
„ był i po śmierci pożytecznym. Na koniec ieżeliby z cia-
„ łem moim, ſpoſobem dopiero przerzeczonym poſtąpiono;
„ chcę aby ſame tylko ſerce moie pogrzebem uczczone było,
„ które chcę mieć pogrzebione przy kościach nieboſzczki mnie
„ zawſze miłey Małżonki moiey, w czworograniaſtey mar-
„ murowey od dwu ſtop trumience, z tym napiſem: *Unitis etiam*
„ *in cinere conjugibus.* N. N. . . . Wykonanie tey woli mo-
„ iey zlecam Panu Profeſsorowi *Anatomii;* który przyimie
„ ciało moie i anatomizować ie będzie; któremu dla uſkute-
„ cznienia tego, com poſtanowił, wraz wyliczone mieć chcę
„ z pieniędzy po mnie pozoſtałych 300. Liwrów na ſporzą-
„ dzenie przerzeczoney marmurowey trumienki i iey na
„ mieyſce wyznaczone przenieſienie: proſząc go przytym,
„ aby przyiął dla ſiebie ten, ktorym mu zawdzięczam podaru-
„ nek, to ieſt złoty zegarek i ſzpadę ſrebrną, którey codzien-
„ nie używam; albo miaſto tego, ieśliby wolał, 300. Liwrów.

„ Czynię też wiekuisty fundusz na Metall wartości 200,
„ Liwrów, ktoryby był zwany *nagroda cnoty* z tym na iedney
„ strony napisem *Virtutis practicæ præmium;* z drugiey zaś stro-
„ ny ma być napis: *Vovit Immeritus P. C.* Medall pomienio-
„ ny corocznie dnia 1. Stycznia będzie przysądzany nie przez
„ żaden wzgląd na stan, urodzenie, Oyczyznę, płeć, albo lata;
„ ale iedynie tylko przez szczery wzgląd na cnotę, to iest te-
„ mu, któryby w przeszłym Roku, uczynił dzieło iakie cno-
„ tliwe w porządku moralnym i politycznym, w ten sposób:
„ któregoby wolnym czynił od podeyrzenia dumy, próżności, i
„ obłudy wszelakiey. Naprzykład gdyby kto wspaniale wy-
„ rzekł się własnego pożytku dla poratowania nędzy bliźnie-
„ go, lub wykupił więznia za długi osadzonego; lub uczciwy
„ dom podupadły podzwignął; lub przez dany posag w siero-
„ ctwie zostaiącey Panience, albo wspomożenie sierocie któ-
„ remu dopomogł do dalszego uczciwego życia sposobu; albo
„ przyłożył się znacznie do założenia takiego banku, w któ-
„ rymby potrzebnym pożyczano pieniędzy bez zastawy i pro-
„ wizyi; albo wystawił most na mieyscu potrzebnym ku wy-
„ godzie podróżnych; na koniec za każde nadzwyczayne dzie-
„ ło, bądź wdzięczności synowskiey, bądź miłości braterskiey,
„ bądź wierności małżeńskiey, bądź życzliwości w sludze ku
„ Panu, bądź odwagi w obywatelu w niebespieczeństwie po-
„ wszechnym &c. A na ten koniec zapisuię wiecznością grunt
„ i dochod dwu blechów iednego przy drugim położonych, któ-
„ re po śmierci Oyca i Matki moiey na mnie spadły, i prawem
„ własności do mnie należą . . . . Synowi zaś mo-
„ iemu iako Dziedzicowi zostawuię wolność, że ieżeliby go
„ gwałtowna potrzeba iaka (którey ia teraz nieprzeglądam)
„ przymuszała, będzie mógł pomieniony grunt i dochod iego
„ na swóy obrocić pożytek. Ale oraz upominam go, aby te-
„ go pozwolenia moiego nieużywał na złe, i nietłumaczył
„ swey potrzeby opacznie; lecz aby niepsuiąc tego Funduszu,
„ starał się na samym początku pierwszeństwo otrzymać w
„ *nadgrodzie cnocie* naznaczoney. Owszem proszę go ile tyl-
„ ko mogę nayusilniey, aby z czasem podwoił dochodu na po-
„ mienioną nagrodę; ieśliby dozwalał mu maiątek iego.